

**Vabariigi Valitsuse määruse „Otepää looduspargi kaitse-eeskiri“
eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 kohaselt on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala määrusega kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord. Otepää looduspark on moodustatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11. juuli 1957. a määrusega nr 242 „Abinõudest looduskaitse organiseerimiseks Eesti NSV-s” Pühajärve, Väikse-Munamäe ja Tedremäe maastikuliste keelualadena ning reorganiseeriti Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. septembri 1979. a määrusega nr 497 „Looduskaitsealade edasise väljaarendamise kohta“ Otepää maastikukaitsealaks. Vastavalt looduskaitseseaduse § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni looduskaitseseaduse alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Käesoleva määrusega korrigeeritakse kaitseala piiri ning kehtestatakse uus kaitse-eeskiri. Otepää looduspark on sealsete loodusväärtuste tõttu arvatud üleeuroopalise kaitstavate alade võrgustiku Natura 2000 alade hulka nii loodusala kui linnualana.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni kaitse planeerimise spetsialist Reet Reiman (516 0737, reet.reiman@keskkonnaamet.ee), looduskaitse bioloogid Priit Voolaid (5340 4192, priit.voolaid@keskkonnaamet.ee), Tarmo Evestus (tarmo.evestus@keskkonnaamet.ee) ja looduskaitse juhtivspetsialist Pille Saarnits (523 3848, pille.saarnits@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist xxx (tel 62xxx; xxx@envir.ee)

2. Eelnõu sisu

Kaitseala eesmärk on:

- kaitsta, säilitada, taastada, uurida ja tutvustada Otepää kõrgustikule iseloomulikke loodus- ja pärandmaastikke, looduse mitmekesisust ja looduse üksikobjekte; aidata kaasa säästva puhkemajanduse ja elukeskkonna arengule ning tasakaalustatud keskkonnakasutusele;
- kaitsta nende liikide elupaiku, mida nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need liigid on: valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*) ja laanerähn (*Picoides tridactylus*), laanepüü (*Bonasia bonasia*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), rukkirääk (*Crex crex*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), hallpea-rähn (*Picus canus*), täpikhuik (*Porzana porzana*), händkakk (*Strix uralensis*).
- kaitsta elupaigatüüpe, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on: liiva-alade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210*), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), nõrglubja-allikad (7220*), liigirikkad madalsood (7230), liivakivipaljandid (8220), vanad loodusmetsad (9010*), vanad

laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad) (9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*);

- kaitsta nende liikide elupaiku, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab II lisas. Need liigid on: harivesilik (*Triturus cristatus*), mudakonn (*Pelobates fuscus L.*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), saarmas (*Lutra lutra*) ja karvane maarjalepp (*Agrimonia pilosa*), ning paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*).

Kaitseala on tzoneeritud kahekümne kolmeks sihtkaitsevööndiks (20 hooldatavat ja 3 looduslikku sihtkaitsevööndit) ja kolmeks piiranguvööndiks. Kaitsealal kehtivad looduskaitsealade seaduses sätestatud piirangud selles määruises ettenähtud erisustega. Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

Otepää looduspargi sihtkaitsevööndite tzoneering muudab kõikide seniste sihtkaitsevööndite piire ning lisaks on moodustatud 8 uut sihtkaitsevööndit. Sihtkaitsevööndi režiim kaotatakse Lүүsjärve, Alevijärve, Trepimäe ja Pülme aladelt, kuna seal inventeeritud kooslused ei vaja tingimata sihtkaitsevööndi režiimi. Osaliselt kaotatakse sihtkaitsevööndi režiim Pursa sihtkaitsevööndi aladelt (kirdeosas liidetakse see Kõsti sihtkaitsevööndiga). Nimetatud alade arvelt väheneb sihtkaitsevöönd 199,82 ha. Edaspidi kehtib nendel aladel piiranguvööndi režiim. Muudatuste eesmärgiks on tagada loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpide ja seal esinevate kaitsealuste liikide kaitse. Lepassaare sihtkaitsevöönd (Pühajärvel asuvad Innusaar ja Lepassaar) liidetakse Pühajärve sihtkaitsevööndiga. Uued sihtkaitsevööndid on Trommi, Tuisu, Sokka, Tsorro, Välkjärve, Pringi, Vana-Otepää ja Päästjärve, mille kaitse eesmärgid on välja toodud järgnevas tabelis:

Tabel 1

Nr	sihtkaitsevöönd	kaitse-eesmärk
1	Trommi	Loodusdirektiivi elupaigatüübid 6430 niiskuslembesed kõrgrohustud, 7160 allikad ja allikasood, *9010 vanad loodusmetsad, *9020 vanad laialehised salumetsad, 9050 rohunditerikkad kuusikud, 9080 soostuvad ja soo-lehtmetsad, 91F0 laialehised lammimetsad kaldavallidel, liikidest väike-konnakotkas.
2	Tuisu	Loodusdirektiivi elupaigad *9010 vanad loodusmetsad ja 9050 rohunditerikkad kuusikud.
3	Sokka	Potentsiaalsed loodusdirektiivi elupaigad *9010 vanad loodusmetsad.
4	Tsorro	Loodusdirektiivi elupaigatüübid 7140 siirde ja õõtsiksood, *9010 vanad loodusmetsad, *9020 vanad laialehised salumetsad, 9050 rohunditerikkad kuusikud, 9080 soostuvad ja soo-lehtmetsad. Liikidest Russowi sõrmkäpp.
5	Välkjärve	Loodusdirektiivi elupaigatüübid 7140 siirde- ja õõtsiksood, *9010 vanad loodusmetsad, *9020 vanad laialehised salumetsad, 9050 rohunditerikkad kuusikud, 9080 soostuvad ja soo-lehtmetsad.

6	Pringi	Potentsiaalsed loodusdirektiivi elupaigad *9010 vanad loodumetsad, liikidest väike-konnakotkas
7	Vana-Otepää	Loodusdirektiivi elupaigad *9010 vanad loodumetsad, 9050 rohunditerikkad kuusikud, 9080 soostuvad ja soolehtmetsad, liikidest väike-konnakotkas
8	Päästjärve	Potentsiaalsed loodusdirektiivi elupaigad 9050 rohunditerikkad kuusikud, liikidest väike-konnakotkas.

Uued sihtkaitsevööndid on moodustatud metsaelupaikade kaitseks. Vastav vajadus selgitati välja 2008. ja 2009. a toimunud inventuuride käigus. Enamasti on tegemist erakinnistutel paiknevate elupaigatüüpidega.

Sihtkaitsevööndite alale jääb osaliselt või tervenisti 162 katastriüksust järgnevalt:

Tabel 2

nr	sihtkaitsevöönd	katastriüksusi sihtkaitsevööndis	Sihtkaitsevööndi pindala
1	Arula	10	70,24
2	Restu	6	31,81
3	Kiriku	10	70,70
4	Kolmjärve	15	134,6
5	Kortina	5	12,74
6	Kukemäe	8	26,48
7	Kääriku	5	75,61
8	Kösti	10	113
9	Murru	3	8,63
10	Mädajärve	6	44,24
11	Palu	12	212,2
12	Pilkuse	4	136,9
13	Pringi	3	22,19
14	Päidla	4	66,56
15	Päästjärve	1	11,94
16	Pühajärve	30	293,8
17	Sokka	1	15,07
18	Trommi	6	51,7
19	Tsorro	8	88,34
20	Tuisu	1	18,44
21	Vana-Otepää	5	53,19
22	Voki	3	19,57
23	Välkjärve	3	36,87

Range kaitse alla on arvatud need kooslused, mis piiranguvööndis ei säiliks. Alade piiritlemisel on eelkõige lähtunud looduses hästi jälgitavatest piirjoontest nagu teed, ojad, kraavid, kõlvikupiirid jne. Piiritlemisel on kasutatud mõttelisi sirgeid, kuid seda juhul, kui sirge mõlemad otspunktid on looduses tuvastatavad. Lisaks on kasutatud ka kinnistu piire.

Maastikuliselt jääb ala Otepää kõrgustikule. Piiranguvöönd on kaitseala osa, kus asuvad väärtused, mis ei vaja looduskaitseaduse kohast sihtkaitsevööndi režiimi. Piiranguvöönd on lisaks puhverala sihtkaitsevöönditele, mistõttu peab see võimaldama liikidele levimisvõimalusi

kaitseala tuumikalade (sihtkaitsevööndite) vahel, et säiliks vähemlevinud ja kaitsealuste liikide populatsioonide elujõulisus. Seetõttu on oluline, et piiranguvööndi metsi ei muudetaks majandamise käigus üheülbalisteks ning piiranguvööndi metsades säiliks antud kasvukohatüübile iseloomulik loodusemetsa struktuur. Samuti peab mitmekesisus säilima ka maastikulisel tasandil – oluline on metsade ja lagealade vaheldumine ehk maastiku mosaiiksus. Selle saavutamiseks ongi oluline säilitada piiranguvööndi metsade vanuse ja liikide mitmekesisus niipalju kui võimalik.

KAITSEALA KAITSEKORD

Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal. Otepää looduspark on väga populaarne ja suure rekreatsiooniväärtusega piirkond. Inimeste viibimine ning metsa erinevate saaduste korjamine ei kahjusta koosluste ja liikide soodsat seisundit. Muude metsa kõrvalsaaduste all peetakse silmas metsasaadusi (v.a seened ja marjad) nagu käbid, taimed, seemned jms, mille kogumine on lubatud vähesel määral, samas tuleb tagada metsaökosüsteemi soodne seisund ja kahjustamatus. Ala on aktiivselt külastatav, pikaajaliste traditsioonidega puhke- ja virgestusala nii kohalikul kui ka riiklikul ja rahvusvahelisel tasemel. Otepää loodusparki läbib hulgaliselt matka- ja spordiradu ning kogu ala esteetiline väljanägemine mõjutab olulisel määral ala külastaja suhtumist loodusesse.

Kaitsealal on lubatud jahipidamine ja kalapüük. Kaitsealal asuvad Pühajärve, Sangaste, Puka, Hellenurme ja Vana-Otepää jahipiirkonnad. Jahipidamine jahiseaduse ja jahieeskirja alusel ei sea ohtu kaitseväärtuste soodsa seisundi säilimist. Ka kalapüügile ei ole lisaks kehtivatele õigusnormidele lisatud eripiiranguid, sest mõju kaitseväärtuste säilimisele puudub või on lubatud piirides.

Kaitsealal on lubatud biotsiidi, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine, välja arvatud metsamaal, poollooduslikul rohumaal, veekogus ja veekaitsevööndis. Herbitsiidi kasutamine invasiivse võõrliigi tõrjeks metsamaal, poollooduslikul rohumaal ja veekaitsevööndis on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Otepää looduspark on tihedalt asustatud piirkond, kus inimesed tegelevad nii põllumajanduse kui ka iluaiandusega. Biotsiidi, taimekaitsevahendite ja väetiste kasutamine põllumajanduses ja aianduses ei ohusta kaitseala kaitseväärtusi. Invasiivse liigi puhul on peamiselt mõeldud karuputke võõrliike, mille tõrjeks tellib kaitseala valitseja vastavad tööd. Invasiivse võõrliigi tõrjumiseks sihtkaitsevööndis ei ole herbitsiidide kasutamine lubatud ning võõrliigi tõrjumine toimub kaevamise teel. Kuna metsamaa, pool-looduslik kooslus, veekogu ja veekaitsevöönd on tundlikud igasuguste mittelooduslike mõjutuste osas, siis seetõttu on nendes kohtades biotsiidide ja herbitsiidide kasutamine keelatud.

Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades Asjaõigusseaduses ja Looduskaitseaduses sätestatud. Kaitsealal on palju eramaid, millel viibimist kaitse-eeskirjaga ei täpsustata, kuna see on kaitseväärtuste soodsa seisundi tagamiseks piisaval määral asjaõigusseaduses ja looduskaitseaduses reguleeritud.

Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kinnisasja omaniku või valdaja loal, välja arvatud käesoleva määrusega sätestatud juhtudel sihtkaitsevööndites ning kinnisasja omaniku ja kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud kohtades, välja arvatud käesoleva määrusega sätestatud juhtudel sihtkaitsevööndites. Ettevalmistatud kohaks on parkla, käimla ja prügikogumise võimalusega koht. Piiranguvööndis asuva kinnisasja

omaniku või valdaja loal toimuva telkimise ja lõkke tegemise seaduspärasuse ja ohtlikkuse osas vastutab loa andja. Sihtkaitsevööndis on telkimine ja lõkke tegemine lubatud üksnes ettevalmistatud ja kaitseala valitseja poolt tähistatud kohtades. Piirangu eesmärgiks on vähendada koordineerimata turismi ja looduses viibimise mõju ala esteetilisusele ja loodusväärtustele.

Kaitsealal teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Väljaspool teid sõitmisel tuleb arvestada alljärgnevat tingimusi:

1) Mootorsõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud tegevustel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel, liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, metsa- ja põllumajandustöödel;

2) muudel juhtudel on mootorsõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid lubatud kaitseala valitseja ja kinnisasja valdaja nõusolekul.

Kaitseala maastik on tallamis- ja erosioonitundlik, ennekõike küngastevaheliste nõgude märgadel niitudel ning mäe- ja oruveergudel, mida võib kahjustada sõidukitega ja maastikusõidukitega sõitmine väljaspool teid. Eris on seatud järelevalve- ja päästetöödele, kaitseala valitseja poolt kooskõlastatud ja korraldatavatele töödele, kaitseala valitseja poolt kooskõlastatud liinirajatiste hooldamiseks vajalikele töödele ning metsa- ja põllumajandustööde tegemiseks.

Õuealal sõidukite ja maastikusõidukitega sõitmist ei reguleerita ning kaitse-eeskiri selleks erisusi ei sea. Kaitseala valitseja kooskõlastab mootorsõiduki ja maastikusõidukiga sõitmise väljaspool teid juhul, kui tegevus ei kahjusta kaitseväärtustusi. Lisaks kaitseala valitseja kooskõlastusele peab mootorsõiduki või maastikusõidukiga sõitjal olema ka kinnisasja valdaja nõusolek.

Kaitseala veekogudel on lubatud sisepõlemismootorita ujuvvahendiga sõitmine. Sisepõlemismootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tööde tegemisel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel. Kaitseala valitseja nõusolekul on Pühajärvel lubatud ühe sisepõlemismootoriga veesõiduki kasutamine turistide teenindamiseks.

Otepää looduspargis asuvad veekogud on enamasti väiksepindalised ja kuuluvad kaitstavate Natura elupaigatüüpide hulka. Vähendamaks mõju veealade elustikule on nendel keelatud sisepõlemismootoriga sõidukitega sõitmine. Pühajärvel on lubatud ühe sisepõlemismootoriga veesõiduki kasutamine kaitseala valitseja nõusolekul turistide teenindamiseks, kuna seda on seal traditsiooniliselt tehtud. Lisaks on sisepõlemismootoriga veesõidukitega sõitmine lubatud päästetöödel (sh treeningute ja võistluste turvamine, päästeõppuste korraldamine), kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlviku sihtotstarvet;
- koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas paadisilla ehitamiseks;
- anda projekteerimistingimusi;
- anda ehitusluba;
- rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitiste ehitamiseks.

Tegemist on looduskaitseseadusest (§ 14) otsekohalduvate piirangutega, mille eesmärgiks on kaitseala valitseja kaalutusotsusega hinnata ning vajadusel vähendada nimetatud tegevuste negatiivset mõju kaitse-eesmärkidele.

Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 60 osalejaga rahvaürituse korraldamine, selleks kaitseala valitseja nõusolekul ette valmistatud ja tähistatud kohas. Rohkem kui 60 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ette valmistatud kohas ning rahvaürituse korraldamine selleks ette valmistatud ja tähistatud kohas ning rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Ettevalmistatud koht on ala, kus on korraldatud parkimine, prügikogumine ja olemas on käimla kasutamise võimalus. 60 osaleja piir on olemasolevate piirangute analüüsil saadud määr, mille juures tekkiv mõju ei ületa veel oluliselt looduse koormustaluvuse piiri. Kaitseala valitseja kaalutusotsus on vajalik hindamaks üle 60 osalejaga rahvaürituste mõju loodusväärtuste säilimisele konkreetsetes kohas. Lisaks seab kaitseala valitseja ürituse korraldajale tingimused parkimise korraldamine, käimlate, prügimajanduse jms kohta ning lepitakse kokku, kes ja mis ajaks hiljem ala koristab.

Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus. Piiranguvöönd on kaitseala osa, kus majandustegevus on lubatud mõningate erisustega. Oluline on tagada kaitseväärtuste säilimine ning soodne seisund. Kaitseala valitseja osaleb tegevuste kavandamisel ja teostamise planeerimisel kaalutusotsuste kaudu.

Piiranguvööndis on lubatud kuni 100 osalejaga rahvaürituse ning kaitseala valitseja nõusolekul rohkem kui 100 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas. Eestis kehtivat õiguskorda ja head tava järgivad kuni 100 osalejaga rahvaüritused ei ületa veel olulisel määral koormustaluvuse piiri piiranguvööndi kaitseväärtustele. Rohkem kui 100 osalejaga ürituste korral on vajalik kaitseala valitseja nõusolek, et oleks võimalik analüüsida ning vajadusel seada tingimusi rahvahulga mõju vähendamiseks piiranguvööndi loodusväärtustele.

Piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud raadamine endistel kasutuseta põllumaadel, lagealadel või maastikuvaadete avamiseks, trassihoidustöödeks ja poollooduslikel kooslustel koosluse hoolduseks. Samuti on raadamine lubatud nendel juhtudel, mida sätestavad Metsaseaduse § 32 punktid 2 ja 4. Piiranguvööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel vajalik nende ilme ja liigikoosseisu säilimist tagav tegevus nagu niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine või raadamine. Raadamine on võimalus puurinde raiumiseks mittemetsamajanduslikul eesmärgil (nt trassihoidustööd, vaadete avamine, koosluste hooldamine jne). Raadamine võimaldab metsa raiuda sätestatud raievanusest nooremana ja peenemana. Lisaks ei teki raadatud alal kohustust metsa uuendada.

Pargi piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud puuvõrade või põõsaste kujundamine ning puittaimede istutamine ja raie. Pargi piiranguvööndi eesmärk on Pühajärve pargi kaitse. Regulatsioon on vajalik ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamiseks koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega.

Piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud uue maaparandussüsteemi ja veekogu rajamine, veekogu veetaseme ja kaldajoone muutmine. Paljud veekogud Otepää

looduspargis on inimtekkelised, mistõttu nimetatud tegevuste lausaline keelustamine ei ole põhjendatud. Olenemata sellest, kas tegevusi planeeritakse looduslikus või tehisveekogus, võib kaldajoone suuremahuline muutmine kaasa tuua maastikupildi olulise muutuse. Lisaks avaldab kaldajoone ja veekogu veetaseme muutmine mõju väljakujunenud vee-elustikule.

Mitmete vee-elustiku liikide Eesti populatsiooni esinduslikud elupaigad asuvad Otepää looduspargis (harivesilik, mudakonn) ning vajadusel peaks olema võimalus rajada neile uusi elupaiku. Seega on oluline teavitada ja seada vee-elustikku säästvaid ja võimalusel ning vajadusel nende elutingimusi soodustavaid tingimusi.

Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud uuendusraie, välja arvatud Pargi piiranguvööndis, kõvalehtpuupuistutes ja pärnikutes. Uuendusraie lausaline keelamine ei ole põhjendatud. Uuendusraie on keelatud sihtkaitsevööndites, kuna seal asuvad sellised kaitseväärtused, mida raietegevus võib tugevasti kahjustada ja mille tagajärjel need kooslused hävivad.

Piiranguvööndis on keelatud maavara kaevandamine välja arvatud olemasolevates karjäärides kuni nende ammendumiseni. Maavara on looduslik kivim, setend, vedelik või gaas, mille omadused või mille lasundi lasumistingimused vastavad maapõueseaduse § 9 lõike 1 alusel kehtestatud nõuetele või uuringu tellija esitatud nõuetele ja mille lasund või selle osa on keskkonnaregistris arvele võetud. Otepää looduspargis ei ole maavarasid arvele võetud ning maardla rajamine tooks kaasa maastikuilme ja elurikkuse kahjustumise, mistõttu on maavara kaevandamine keelatud. Maavara kaevandamine ei ole maapõue kasutamine, mida kinnisasja omanik või kinnisasja kasutusõigust omav isik võib teha üldgeoloogilise uurimistöo loata, uuringuloata või kaevandamisloata, kui seda tingib kinnisasja kasutamise vajadus. Seega on füüsilisest isikust kinnisasja omanikul õigus talle kuuluva kinnisasja piires kaevandamisloata võtta maavaru või looduslikku kivimit, setendit, vedelikku või gaasi, mis ei ole maavarana arvele võetud oma majapidamise tarbeks. Maapõue kasutamist kaitse-eeskiri ei reguleeri.

Piiranguvööndis on keelatud puhtpuistute kujundamine ja energiapuistu rajamine. Metsakoosluste soodne seisund on tagatud kui puistu vanuseline ja liigiline koosseis on võimalikult mitmekesine, see loob soodsaid elupaigatingimusi erinevatele liikidele. Puht- ja energiapuistute bioloogiline mitmekesisus on väike, sobivad elutingimused on tagatud vaid vähestele liikidele.

Piiranguvööndi poollooduslike koosluste ja rohumaade esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik rohu niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarinde harvendamine. Poolloodusliku koosluse niitmine on lubatud alates 25. juunist, kui kaitsekorralduskavas või liigi tegevuskavas ei ole sätestatud teisiti. Pärandkoosluste toetusskeemides on niitmise algustähtajaks 10. juuli ning seda on võimalik vähendada kaitse-eeskirjale või kaitsekorralduskavale tuginedes. Otepää looduspargis esinevad pool-looduslikud kooslused hajusalt ja väiksepinnaliselt, mistõttu pole nende tähtsus erinevate linnuliikide elupaigana väga oluline. Peamiselt lindude pesitsusaegset häirimist vältiv niitmise alguskuupäev on seetõttu toodud 25. juunile.

Piiranguvöönd on jagatud kolmeks osaks: Miljööväärtuse piiranguvöönd, Tavaala piiranguvöönd ja Pargi piiranguvöönd.

Miljööväärtuse ja Tavaala piiranguvööndis on olemasoleval hoonestusalal lubatud väikeehitise püstitamine, mis ei nõua „Ehitusseadusest” tulenevalt kohaliku omavalitsuse kirjalikku

nõusolekut ning hoonete rekonstrueerimine, kui selle käigus ei muudeta oluliselt hoone välisilmet. Väikeehitise püstitamist kaitse-eeskirjaga ei reguleerita, kuna nende mõju kaitseväärtustele ei ole sellise mõjuga, mis vajaks tingimata kaitseala valitseja nõusolekut.

Kaitseala valitseja nõusolekul on Miljööväärtuse piiranguvööndis lubatud olemasolevate ehitiste rekonstrueerimine ja uute hoonete püstitamine kinnistu hoonestusalal ja algsetel taluõuekohtadel ning rajatiste püstitamine. Miljööväärtuse piiranguvööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse ja kõrge miljööväärtusega avatud maastikuilme säilitamine, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse, piirkonnale ajalooliselt iseloomuliku maakasutuse ja asustusstruktuuri säilitamine. Kaitse-eesmärki silmas pidades on miljööväärtuse piiranguvööndis ehitustegevus rangemalt reguleeritud.

Tavaala piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud ehitise püstitamine. Tavaala piiranguvööndi kaitse-eesmärkideks on looduse mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse.

Pargi piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud ehitise püstitamine.

Kaitse-eeskirja § 15 lõikes 2 nimetatud ehitiste püstitamisel on kaitseala valitsejal õigus esitada tingimusi ehitiste paiknemise ja välisilme kohta. Eesmärk on hoida avatud maastikku ja traditsioonilisi maastikuvaateid ning väärtustada paigale omast asustusstruktuuri.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit. Kui tegevust ei esitatud kaitseala valitsejale kooskõlastamiseks või tegevuses ei arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes. Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

Otepää looduspark moodustati 1957. aastal Pühajärve, Väikse-Munamäe ja Tedremäe maastikuliste keelualade baasil. Esimene kaitse-eeskiri võeti vastu 1997. aastal ning seda muudeti 2002. aastal. Muutunud olude tõttu ja muudetud õigusaktide ning uute inventuuriandmete põhjal tuli välja töötada uus kaitse-eeskiri.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvesse võetud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ja kehtivat kaitse-eeskirja, kaitseala tsooneringu ning kaitsekorra kohta koostatud ekspertide arvamusi. Kaitse-eeskirjaga kehtestatakse piirangud on sätestatud sellises ulatuses, et need tagaksid kaitsealal esinevate liikide ja looduslike ning poollooduslike elupaikade soodsa seisundi, samuti elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilimise. Leebem kaitseriim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise. Kehtima hakkav kaitseriim tagab Otepää looduspargis väljakujunenud või kujunevate looduslike ja poollooduslike koosluste ning kaitstavate liikide elupaikade soodsa seisundi.

Otepää looduspargi planeeritav pindala on 22 140 ha, sellest jätkuvalt riigi omandis olevat maad 1 088 ha, riigimetsamaad 712 ha, ning eramaad ja muud maad kokku 15 120 ha.

Sihtkaitsevööndisse jääb Otepää looduspargis 1 610 ha. Kaitseala üldpindala väheneb võrreldes varasemaga 290 ha ning sihtkaitsevööndite pindala 204,4 ha.

3. Maaomanike seisukohad

2011. aasta mais ja juunis toimusid koosolekud sihtkaitsevööndite maaomanikega. Eelkõige kutsuti koosolekutele need maaomanikud, kellel kehtiv kaitsekord muutuks rangemaks. Koosolekutel räägiti Keskkonnaameti mõtetest kaitsekorra rangemaks muutmise osas, tutvustati lähemalt piirangute olemust, alal esinevaid väärtusi ja riigi poolt pakutavaid kompensatsioone. Maaomanikud said teha oma ettepanekuid piiride muutmise osas ja vajadusel käidi huvilistega ka looduses kõnealuseid kohti üle vaatamas. Kokku toimus 11 koosolekut, millest võttis osa 53 inimest.

Maaomanike ettepanekud ja arvamused on välja toodud järgnevas tabelis:

Tabel 3

nr	kinnistu, omanik	arvamus	Tulemus (KA otsus)
1	Kutsari (Kaido Kirt)	Omanik kaalub kinnistul asuva vana talukoha taastamise soovi. Selle põhjal kujundab arvamuse sihtkaitsevööndi idapiiri osas.	
2	Räägu (Urmas Möldre)	Küsitav on piiritlemine. Esialgse ettepaneku kohaselt on kinnistu poolitatud sirgjoonega. Kinnistu on üldse väike, poolitamine ei ole otstarbekas. Kas kõik skv-sse või kõik välja. Põhjapoolse nurga skv-sse jätmine ei ole põhjendatud, kuna siis peaks seda tulevikus eraldi tähistama. Maaomanik nõus ettepaneku järgse piiriga, kui skv piiri tähistamise kohustuse võtab kanda riik.	
3	Päästjärve (Metsatervenduse OÜ)	Ei ole skv-sse arvamise vastu.	
4	Kääriku (Tartu Ülikool)	Kinnistul asub hoone, mida maaomanik sooviks mõistlikult kasutada. Ettepanekud: 1) mõõta maja ümbrus välja ja arvata see ala piiranguvööndisse 2) teha skv-sse leevendus, et lubatud oleks tootmisotstarbete hoonete püstitamise kinnistu tarbeks. Lubada Kääriku radade hooldust (vastav leevendus skv-s)	Kääriku skv-sse tehakse sellised leevendused, mis lubavad radade hooldust ja tähistamist. Alal asuva hoone küsimus jääb esialgu lahtiseks.
5	Pauska (Valmar Vaater)	Ei lepi skv režiimiga, kui majandustegevus on keelatud. Mets on juba praegu kehvast seisusest, vaja	

		oleks korrastada. Nõus praegu kehtiva piiriga. Uurib võimalust kinnistu lahustükk ära hinnata ja see riigile müüa.	
6	Kaasiku (Lembit Kõivistik)	Ei ole nõus sihtkaitsevööndiga. Varem on majandatud ja tahab ka edasi majandada	Kinnistu arvatakse sihtkaitsevööndist välja
7	Pullisaare (Vello Iir)	Kinnistul asub kraav, mille järgi oleks piiritlemine otstarbekam (looduses selgelt eristatav piir). Võsa ja põllu äär üle vaadata.	Piiritlemine kraavi järgi mõistlikum, kuna kõlviku piir muutub kiiresti. Kohapeal koos maaomanikuga kontrollitud.
8	Palu (Indrek Hitrov)	Paratamatusega tuleb leppida. Piiri korrigeerimine kinnistu lõunaosas.	Koos maaomanikuga piiritlemine looduses üle vaadatud.
9	Mäeotsa (Arnold Treial)	Ei ole vastu kuna kinnistule nagunii mõistlikku juurdepääsu ei ole ja majandamine väga keeruline. Ala on juba aastaid skv-s olnud.	
10	Marsina (OÜ Varola)	Kas kogu kinnistu sihtkaitsevööndisse või kõik välja. See osa, mis praegu välja jääb, on väga väike ja ümberringi on kõik skv. Seega ei pääse sinna nagunii juurde ja majandamine on praktiliselt võimatu	Muutust ei tule kuna skv piiritlemise mõttes ei ole kogu kinnistu skv-sse arvamine mõistlik.
11	Taga-Saviku (Andrei Luik)	Ettepanek piiri korrigeerimiseks	Koos maaomanikuga käidud piiri üle vaatamas. Leitud kompromiss uue piiri osas.
12	Kõrve (Tiit Org)	Ettepanek piiri korrigeerimiseks. Uus piir tõmmata nii nagu koosolekul kokku lepiti.	Maaomanikule saadetud koosolekul kokkulepitud piiri kohta kaart
13	Annemäe (Jaak Eensalu)	Lubada koosluse hooldust (leppade eemaldamine soo servalt), kuna need kasvavad väga kiiresti soo peale edasi.	Skv piiri korrigeeritaks nii, et soo serv jääks piiranguvööndisse.
14	Koolimetsa (Palupera vald)	Ei ole nõus, et Koolimetsa kinnistu läheb skv-sse. Koosoleku protokoll saata Palupera vallavolikogule. Volikogu kujundab seisukoha.	Protokoll vallavolikogule saadetud. KA ei ole ettepanekuga nõus. Ala vaadatakse veel üle.

15	Kaarna (Vello Mitt)	Põhimõtteliselt skv vastu ja võimalusi kompromissiks ei näe. Ettepanek Kaarna talu alad skv-st välja arvata	Ettepanekuga nõus
16	Männiku (Vello Kruuse)	Skv vastu. Tegemist on kinnistu ainsa metsaga ja kui see kõik läheb skv-sse, siis ei ole enam võimalik küttepuudki teha. Ettepanek Männiku talu maad skv-st välja arvata.	Ettepanekuga nõus
17	Sikkamäe (Leo Libov)	Kindel soov Sikkamäe talu maad Arula skv-st välja saada.	Sikkamäe kinnistu Arula sihtkaitsevööndist väljas
18	Lõuna (Mart Ilves SURNUD???)	Kinnistul olev tee võiks olla skv piiriks	Ettepanekuga nõus
19	Arula Meierei (Toomas Laas)	Ei ole vastu. Võimalik piiri korrigeerimine, et oleks võimalik sauna tagant pealekasvavat võsa piirata	Ettepanekuga nõus, piiri korrigeerimine võimalik
20	Rebase (Ahti Tiirmaa)	Lubada metsa istutamist (koosluse kujundamine)	Ei ole nõus, kuna vaadates selle ala metsa kasvutingimusi, peaks mets iseseisvalt väga edukalt uuenema
21	Ritsu (Rein Pullerits)	Ettepanek arvata skv-sse kogu metsaala	Väljas üle kontrollida
22	Kõrgemäe (Janek Tamsalu)	Ettepanek arvata kinnistu põhjapoolne kolmnurk samuti skv-sse.	Piiritlemine vaadatakse veelkord üle
23	Tuisu (Vello Vaher)	Ei saa aru, miks just sellistes piirides skv piiritletud. Soovib ala üle vaadata. Lisaks on probleemiks väljaspool teid ja radu sõitvad mootorsõidukid	Piiritlemine vaadatakse veelkord üle. Mootorsõidukite küsimust arutatakse kaitse-eeskirja koostamisel. Probleemi on üles tõstnud ka Keskkonnainspektsioon ja omavalitsused.
24	Salumäe (Küllli Hiir)	Ei ole vastu, kuna tegemist on soolaga, kus majandushuvi väike	
25	Lillemaa (Malle Palm)	Nõus	
26	Kortina (Eevi Vipp)	nõus	
27	Uue-Saare, Kaldaääre (Katrín Saali Saul)	Võimalikud piirikorrigeerimised, ala looduses uuesti üle vaadata. Soovib ligipääsu järvele.	Ala vaadatud koos maaomanikuga uuesti üle, piir korrigeeritud

28	Pühajärve, Uue-Saare (Martin Napa)	Heinamaa Saare kinnistul (lõpuga :0854) võiks skv-st välja jääda, kuna seal on kogu aeg heina tehtud ja sinna makstakse PRIA niitmistoetust	Ettepanekuga nõus
29	Tiido (Harri Vihalemm)	Soovib koos KA-ga kohapeal piiri üle vaadata. Ei saa täpselt aru mida ja kus kaitstakse.	Nõus
30	Hobusemäe (Kajar Antik)	Nõus, et talukoht skv-st välja arvatakse, muus osas ei oska hetkel seisukohta võtta	
31	Kirmsi (Anne Veski)	Ei oska lõplikku seisukohta võtta. Soosalal nagunii majandamine keeruline.	
32	Kastolatsi kiriku (Eesti Apostlik Õigeusu kirik)	Arutavad ettepanekut kiriku nõukogus.	Võimalikud korrigeerimised
33	Trommi (Peep Peterson)	praegu see piirang poolitab minu kinnistu. Ettepanek võtta kogu kinnistu, sest muidu jääb üle nii väike osa, millega ei ole hiljem midagi peale hakata.	Piiritlemine vaadatakse veelkord üle
34	Restu Vesiveski (Jüri Raisma)	Ei ole skv vastu.	

Otepää looduspargi kaitse-eeskirja eelnõu avalik väljapanek toimus .... vallavalitsustes ja Keskkonnaameti Otepää kontoris.

Tulenevalt looduskaitseseaduse § 9 lg 5 ja haldusmenetluse seaduse § 40 lg 1 on asjassepuutuvatel menetlusosalistel õigus esitada kaitse-eeskirja kohta oma arvamus ja vastuväiteid. *Avalikud arutelud toimusid...*

Vastavalt looduskaitseseaduse § 9 kohasele kaitse alla võtmise menetlusele saadeti avalikustamisteade ...-le kaitsealal paiknevale kinnisasja omanikule ja kaasomanikule tähtkirjaga.

Lisaks saadeti tähtkirjad kohalikele omavalitsustele, Valga maavalitsusele, Maanteeameti Lõuna Teedekeskusele ja RMK-le. Kui kirjasaajatel pretensioone ning vastuväiteid ei olnud arvestati, et kinnisasja omanik on kaitse-eeskirjaga nõus.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Otepää looduspargi kaitsekorra kavandamisel on lähtunud looduskaitseseaduses esitatud nõuetest ning arvesse võetud vastavust Euroopa Liidu õigusele, eelkõige EÜ nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loomastiku ja taimestiku kaitse kohta ja Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiivile 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta. Otepää loodusparki jääv ala on Vabariigi Valitsuse 2004. a 05. augusti korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" punkti 1 alapunkti 38 kohaselt ja punkti 2 alapunkti 273 kohaselt määratud Natura 2000 võrgustiku linnu- ja loodusalaks alaks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Maamaksuseaduse § 5 lg 4 kohaselt arvutab maamaksu välja ja maamaksu kogub Maksu- ja Tolliamet, kellele selleks vajalikud andmed esitavad kohalikud omavalitsused. Seega kaasneb eelnõu jõustumisega kohalikule omavalitsusele laekuvate maamaksutulude muutumine. Maamaksutulu muutumise summa selgub Maksu- ja Tolliametisse informatsiooni laekumisel, mida arvestab Rahandusministeerium riigi ja kohalike omavalitsuste eelarvete tasandusfondi kujundamisel.

Maamaksuseaduse § 5 lg 4 kohaselt makstakse piiranguvööndi maalt maamaksu 50% maamaksumäärast. Sellega korrigeeritakse valdade eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. *Määruse jõustumisega jääb erinevate kinnistute eest laekumata Otepää vallas ..., Palupera vallas ..., Puka vallas ... ja Sangaste vallas ... eurot maamaksutulu.*

Maamaksuseaduse § 4 lg 1 p 6 kohaselt ei maksta maamaksu vastava omavalitsusüksuse haldusalal asuvalt munitsipaalmaalt.

Vastavalt maamaksuseaduse § 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohalikule omavalitsusele maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuarist.

Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

Keit Pentus
keskkonnaminister

Rita Annus
kantsler